

## АНАЛІЗ АНГЛОМОВНОГО ПІДРУЧНИКА «АНГЛІЙСЬКА МОВА ДЛЯ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ»

У статті аналізується зміст англomовного підручника «Англійська мова для фінансового сектору» видавництва «Кембриджська університетська преса» як ефективного засобу комунікації. Особлива увага приділяється відповідності змісту навчальної книги її меті, доцільності використання вищезазначеного підручника на практичних заняттях у вищому навчальному закладі. Робиться наголос на найбільш вдалих текстах та вправах, вміщених у книзі. Статтю присвячено опису двадцяти чотирьох розділів, включно зі словником, читанням, прослуховуванням і фокусуванням на мові, говорінні та письмі. Автор намагається вказати на позитивну роль вступу, підкреслюючи мету курсу для студентів ділового напрямку й людей, що працюють у фінансовій галузі із середнім і високим рівнем англійської мови. Наукова стаття уточнює плюси і мінуси індивідуального підходу, охоплює цілий матеріал підручника й конкретизує рівні деяких завдань. Науковий пошук розглядає використання найбільш поширених тестів: питально-відповідних вправ, заповнення пробілів/пропусків, співвіднесення/зіставлення, доповнення, заповнення таблиць, конспектування (складання коротких записів), називання, вікторин/опитувань/змагань/ігор і т.д. Стаття підкреслює функції підручника, необхідність впровадження в освітній процес наступних креативних завдань для студентів, а саме – розробку портфоліо, роботу в групах, складання записів, діалогів, організацію дискусій, презентацій, рольових ігор. Стаття фокусується на наступному розвитку чотирьох компонентів англійської мови – аудіюванні, говорінні, читанні та письмі й на чотирьох компетенціях – мовній, мовленнєвій, соціально-культурній та стратегічній.

**Ключові слова:** англomовний підручник, засіб комунікації, зміст, мета, розділи, практичні заняття, вищий навчальний заклад, тексти та вправи.

Сучасна українська вища освіта має на меті створити сприятливі умови для подальшого розвитку й навчання особистості, яка би впевнено почувала себе на вітчизняному, європейському та світовому ринку праці. Одним із завдань української вищої школи є дослідження, пов'язані з процесом викладання іноземних мов, адже він виступає теоретичною основою сучасної університетської освіти, де всебічне вивчення іноземних мов є ключовим фактором.

Процес викладання іноземних мов не можна уявити без використання автентичних підручників, посібників, роздавального матеріалу. Чітка, скоординована, виражена, продумана, послідовна робота викладача з навчальною іншомовною літературою протягом певного проміжку часу є передумовою успіху. Нам важливо дослідити плюси та мінуси використання автентичних англomовних підручників у процесі навчання іноземних мов в українських університетах, засобами вітчизняних показників проаналізувати їх зміст, узагальнити досвід, визначити перспективи розвитку. Історико-педагогічні традиції використання цих підручників також повинні бути враховані під час оптимізації процесу навчання [1].

Важливе значення для дослідження аспектів викладання іноземних мов в університетах України в контексті опрацювання навчальних книг становлять роботи, присвячені їхньому всебічному аналізу, що представлені низкою робіт сучасних дослідників України (Н. В. Андрійчук, Т. О. Бровченко, Т. В. Гора, А. С. Гембарук, В. А. Дмитренко, В. Ф. Дороз, А. К. Корсаков, О. Ю. Кузнецова, К. О. Олександренко, В. Г. Рогожа, І. А. Ткаля, С. О. Царьова, Л. О. Чулкова та ін.).

Аналізом вітчизняних підручників постійно опікуються англomовні вчені Х. Аллен, Дж. Годуїн, У. Кепел, К. Кеппер, С. Макуїн, М. Рейллі, Р. Річі, С. Сієбай, А. Сілвер, Л. Стратт та ін. Вони небезпідставно пишуться здобутками, водночас критикуючи застарілі підходи до написання навчальної літератури.

Якщо взяти до уваги той факт, що аналіз автентичних англійських підручників з боку українських науковців не дуже поширений, в нашій статті ми намагаємося об'єктивно й неупереджено висвітлити позитивні та негативні сторони підручника «Англійська мова для фінансового сектору», за допомогою якого навчаються студенти, розвиваючи мовні, мовленнєві, соціокультурні та стратегічні компетенції. Ми впевнені, що це допоможе викладачам англійської мови в їхній подальшій роботі зі студентами.

**Мета статті** – здійснення аналізу англomовного підручника «Англійська мова для фінансового сектору» видавництва «Кембриджська університетська преса» як ефективного засобу комунікації.

Англomовний підручник «Англійська мова для фінансового сектору» видавництва «Кембриджська університетська преса» є результатом колективної спільної праці низки науковців Англії, Шотландії, США, Австралії, ПАР. Вперше надрукована у 2008 році, навчальна книга розрахована на професійний рівень володіння англійською мовою та має практичне спрямування. Зміст складається з двадцяти чотирьох розділів й наступних складових частин: словник, читання, прослуховування, мовний фокус, говоріння та письмо. Розділи підручника виражені, продумані, логічно побудовані, містять корисну й цікаву інформацію щодо організації фінансової справи, телефонних розмов, банківської системи, позики та кредитів, бізнес-листування, бухгалтерського обліку, аудиту, соціалізації, ролі центральних банків, зустрічей, фінансування міжнародної торгівлі, обміну валют, письмових звітів, біржових операцій, об'єднання (поглинання) та купівля підприємств, організації перемовин, презентацій, регулювань у сфері фінансів.

Словник підручника охоплює ключові слова з вищезазначених тем, він відрізняється чіткістю та лаконічністю. Ми вважаємо, що словниковий запас не дуже різноманітний, проте його цілком вистачить для висвітлення тем, пов'язаних з фінансовими справами.

Читання як важливий елемент практичного заняття широко і доречно представлено в підручнику темами, що стосуються проблем регулювання, інвестицій, облигацій, майбутнього банків; воно містить конкретну інформацію про банк Англії, кредити, позики, біржові операції, обмін валют, фінансування міжнародної торгівлі, перемовини, менеджмент, конфлікт інтересів тощо.

Прослуховування має справу із вправами, присвяченими розвитку фінансового сектору, а також з організацією міжнародних зустрічей, листуванням та його видами, кар'єрою, обміну думками, монетарною політикою, курсом обміну валют, фінансовими ринками, роллю банків, гарантіями позики та кредиту, перемовинами, менеджментом, інвестиціями, що позитивно впливає на розвиток фонематичного слуху.

Мовний фокус розглядає речення і фрази офіційного, напівофіційного й неофіційного стилів спілкування. Автор підручника І. Маккензі пропонує добірку вправ, де досить широко використовуються з'єднувальні слова, фрази згоди та незгоди. На нашу думку, їх використання доречне і своєчасне.

Говоріння підкреслено у книзі, в першу чергу, рольовими іграми, використанням мовного етикету під час електронного листування, описуванням різноманітних ситуацій, а також схемами, графіками, дискусіями стосовно створення власних і чужих портфоліо, промовою під час захисту презентацій, фразами, що, безумовно, варті запам'ятовування.

Письмо висвітлює види листувань, конкретні відповіді з аргументаціями, розмаїття писемних рекомендацій, звітів, пропозицій, а також низку документів, пов'язаних з перемовинами, що, на наш погляд, збагачує лексичний багаж знань й формує навички письма.

Особлива увага нами приділяється відповідності змісту навчальної книги її меті, доцільності використання вищезазначеного підручника на практичних заняттях у вищому навчальному закладі. В цьому аспекті контент підручника повністю відповідає нормативним положенням, враховує вікові особливості й попередню підготовку. Загальна характеристика викладу навчального матеріалу свідчить про науковий підхід до написання книги. Головний плюс «Англійської мови для фінансового сектору» – в спрямованості навчального матеріалу на формування науково-теоретичного мислення, мотивації навчання, розширення світоглядних позицій [4]. Підручник використовує інноваційні педагогічні технології, виклад матеріалу фінансового спрямування послідовний, логічний, чіткий, ретельно продуманий, виражений. Заслуговує на увагу оптимальність розподілу матеріалу відповідно нормам навчального часу. Великим бонусом є відповідність підручника принципам наступності, логічної послідовності, органічності поєднання з попередніми виданнями цього курсу. Якість та доцільність ілюстративного матеріалу (схеми, таблиці, малюнки, рисунки, фото-знімки, комікси) допомагають засвоїти навчальний матеріал. Для посилення емоційного впливу навчальних текстів використовуються засоби виразності й образності англійської мови.

Під час розмови про підручник не слід забувати й про методичні аспекти, а саме – про відповідність системи питань, завдань, вправ вимогам сучасної вищої освіти. Навчальна книга видавництва «Кембриджська університетська преса» має в наявності завдання різного ступеня складності. Заслуговує на відзначення різноманітність та оригінальність завдань, суцільна спрямованість книги на розвиток логічного мислення, творчих здібностей, пізнавальної активності студентів. Добірка ілюстративного матеріалу надає нам право казати про методичну цінність підручника.

Поліграфічне виконання на високому рівні: якість естетичного оформлення, спрямованість на розвиток естетичного смаку, дотримання гігієнічних, поліграфічних вимог (шрифт, формат, вага) свідчить про професійний підхід автора до створення навчальної книги.

Найбільш вдалі, на наш погляд, вправи, що пов'язані з креативною роботою студентів, а саме – заповнення діаграми (вправа № 4, с. 21), дискусії (с. 22), заповнення таблиці (вправа № 1, с. 51). Крім того, підручник має низку дуже корисних вправ, що розвивають пошукову діяльність – письмовий вид діяльності з опорою на візуалізацію (с. 83). Великий позитив мовного фокусу навчальної книги – в її нерозривній єдності з такими науками, як педагогіка та психологія, і підтвердження цьому – вирішення можливої конфліктної ситуації (с. 95). До незаперечних переваг ми віднесемо також постійне використання міжпредметних зв'язків (англійська мова та історія – с. 18, англійська мова і географія – с. 54, 71, англійська мова і математика – с. 80).

Наприкінці підручника розміщена дуже актуальна інформація, що має назву «файлові картки». Вона охоплює майже всі розділи, містить сучасний матеріал. Слід відзначити, що навчальна книга має також низку монологів і діалогів, серед яких хочеться виокремити монолог Пітера Сінклера про роль банків у сучасному світі.

В цілому, англійський підручник містить основи наукових знань з навчальної дисципліни, матеріал викладено згідно з метою навчання, визначеними програмою і вимогами дидактики. У навчальному процесі він успішно виконує наступні функції: а) освітню, що полягає в забезпеченні процесу засвоєння студентами певного обсягу систематизованих знань, у формуванні в них пізнавальних умінь; б) розвивальну, що сприяє розвитку студентів, їх перцептивних, розумових, мовних, мовленнєвих та інших здібностей; в) управлінську, яка полягає в програмуванні певного типу навчання, його методів, форм і засобів, способів застосування

знань у різних ситуаціях; г) науково-дослідницьку, яка спонукає студентів до самостійного вирішення проблем, навчає методів наукових пошуків [5].

Підручник забезпечує науковість змісту матеріалу, він точний, доступний, з чіткими формулюваннями, правилами, законами, ідеями. У підручнику відчувається правильний підхід з точки зору психології. Найважливіший матеріал проілюстрований схемами, малюнками, відповідно структурований, налаштований на психологічне сприйняття матеріалу [3]. Великий позитив підручника в тому, що в ньому чітко простежується індивідуальний підхід, що є пріоритетним на сьогодні. Рівень завдань і вправ різний, що говорить про продуманість та вираженість його автора.

Слід також додати беззаперечну інноваційність цього підручника. Використання найновіших, найсучасніших досліджень, технічних установок, підходів, методик, технологій сприяє засвоєнню матеріалу студентами [2].

Проте підручник, на наше переконання, містить низку недоліків, а саме:

- недостатня кількість тестових завдань (менше половини від загальноприйнятих тестів – 8 з 24);
- занадто велика кількість рольових ігор (12);
- недоречність окремих порівнянь (Лондонське Сіті з Уїмблдонським тенісним турніром, с. 10);
- наявність карикатур, що ніяким чином не пов'язані з тематикою (с. 17, 23, 95, 98, 110).

Отже, на основі здійснення аналізу англійського підручника «Англійська мова для фінансового сектору» як корисного засобу спілкування, можна встановити такі висновки, закономірності й тенденції:

- навчання студентів з використанням вищезазначеної навчальної книги корисне, адже базується на впровадженні досвіду традицій європейської системи освіти, яка має провідне значення;
- використання новітньої методології викладання іноземних мов у вищих навчальних закладах успішно здійснюється засобами книги;
- залучення підручника як автентичного, з притаманними рисами є міцним підмурівком для подальшого опанування іноземною мовою номер один у світі;
- опрацювання підручника студентами дає переваги під час тестування, працевлаштування, спілкування з носіями мови;
- дедуктивний та індуктивний методи є основними в підручнику, що сприяє подальшій реалізації компетенцій студентів;
- наявність різноманітних тестових завдань дає змогу студентам бути гнучкими й мобільними, обирати оптимальні шляхи вирішення проблем [6].

Підручник «Англійська мова для фінансового сектору» видавництва «Кембриджська університетська преса» як ефективний засіб комунікації виправдовує себе, оскільки допомагає педагогу реалізувати наступні функції:

- термінальну, або функцію-мету (пов'язану зі стратегічними напрямками педагогічної діяльності);
- тактичну, або функцію-засіб (що сприяє успішній реалізації стратегій, обслуговує всю сукупність стратегічних функцій);
- операційну, або функцію-прийм (обслуговує кілька багатовекторних функцій, хоча в певних межах вона може бути пов'язана з тією чи іншою педагогічною стратегією або тактикою).

Ми розділяємо думку багатьох науковців, зокрема Н. Волкової, що до термінальної функції відноситься навчальна, виховна, розвивальна, життєзабезпечення, соціалізація; до тактичної – інформативна, експресивна, смислоутворювальна, діагностична, індивідуалізаційна, спонукальна, прогностична, культурологічна, психотерапевтична, рекреаційна; до операційної ми відносимо функції вимірювання та оцінювання, методичну, управлінську, координаційну функції, а також функції самоствердження та формування.

Бонус навчальної книги «Англійська мова для фінансового сектору» видавництва «Кембриджська університетська преса» – в її цілісності, компактності й динаміці. На основі вищезазначеного підручника педагог вищої школи може розробити власний метаплан та спрогнозувати метадіяльність. Такий вид діяльності викладача буде дуже корисним.

Підсумовуючи вищезазначене, ми не маємо намірів зупинитися на досягнутому, оскільки педагоги України в системі вищої освіти давно й постійно працюють з автентичними англійськими підручниками, і вони мають бути обізнаними з їхніми сильними сторонами. Водночас слід також не забувати й про відповідність таких навчальних книг нашим планам, програмам, реаліям. Ми цілком небезпідставно вважаємо, що подальшої уваги потребують питання висвітлення та всебічного аналізу різноманітних англійських автентичних підручників, посібників у вищих навчальних закладах України з метою подальшого виявлення і висвітлення їхніх позитивних й негативних моментів. Ми погоджуємося з думками переважної більшості науковців, що кожен студент і кожен викладач є унікальними особистостями, з власними потребами та уявленнями про процес та способи опанування англійської мови, тому перед ними постає питання: який навчальний підручник (посібник) обрати, за якими критеріями його оцінювати, наскільки він буде динамічний, цілеспрямований, вдалий та яку користь він принесе? Відповіді вони отримують від вітчизняних дослідників.

**Використана література:**

1. Волкова Н. Педагогіка : [навч. посіб.] / Н. Волкова. – 3-тє вид., стер. – Київ : Академвидав, 2009. – 616 с.
2. Дичківська І. Інноваційні педагогічні технології : [навчальний посібник.] / І. Дичківська. – Київ : Академвидав, 2004. – 352 с.
3. Дьяченко М. Психология высшей школы / М. Дьяченко, Л. Кандыбович. – Минск : Изд-во БГУ им. Ленина, 2004. – 383 с.
4. Нечаев В. Социология образования / В. Нечаев. – Москва : Наука, 2005. – 54 с.
5. Фіцула М. Педагогіка / М. Фіцула. – вид. 2-ге, випр., доп. – Київ : Академвидав, 2007. – 560 с.
6. MacKenzie I. English for the financial Sector Student's Book / I. MacKenzie. Cambridge University Press, 2016. – 159 p.

## References:

1. Volkova N. Pedagogika: navch. posib. 3-tie vyd., ster. / N. Volkova. – Kyiv : Akademvydav, 2009. – 616 s.
2. Dychkivska I. Innovatsiini pedahohichni tekhnologii: Navchalnyi posibnyk. / I. Dychkivska. – Kyiv : Akademvydav, 2004. – 352 s.
3. Diachenko M. Psykholohiya vysshei shkoly / M. Diachenko, L. Kandybovych. – Mynsk: Yzd-vo BHU ym. Lenyna, 2004. – 383 s.
4. Nechaev V. Sotsyolohiya obrazovaniya / V. Nechaev. – Moscow : Nauka, 2005. – 54 s.
5. Fitsula M. Pedagogika: Vyd. 2-he, vypr., dop. / M. Fitsula. – Kyiv : Akademvydav, 2007. – 560 s.
6. MacKenzie I. English for the financial Sector Students Book / I. MacKenzie. Cambridge University Press, 2016. – 159 p.

**Несин Ю. Н. Анализ англоязычного учебника «Английский язык для финансового сектора»**

*В статье анализируется содержание англоязычного учебника «Английский язык для финансового сектора» издательства «Кембриджская университетская пресса» как эффективного средства коммуникации. Особое внимание уделяется соответствию содержания учебной книги ее цели, практическому использованию вышеупомянутого учебника на практических занятиях в высшем учебном заведении. Делается акцент на наиболее удачных текстах и упражнениях, помещенных в книге. Статья посвящена описанию двадцати четырех разделов, включая словарь, чтение, прослушивание и фокусирование на языке, говорение и письмо. Автор пытается указать на позитивную роль вступления, подчеркивая цели курса для студентов делового направления и людей, работающих в финансовой отрасли со средним и высоким уровнем английского языка. Данная научная статья уточняет плюсы и минусы индивидуального подхода, охватывает целый материал учебника и конкретизирует уровни некоторых заданий. Научный поиск рассматривает использование наиболее известных тестов: вопросно-ответных упражнений, заполнение пробелов/пропусков, соотношения/сопоставления, дополнения, заполнения таблиц, конспектирования (составления коротких записей), озглавливания, викторин/вопросников/соревнований/игр и т.д. Статья подчеркивает функции учебника, необходимость внедрения в образовательный процесс следующих креативных задач для студентов: разработка портфолио, работа в группах, составление записей, диалогов, организация дискуссий, презентаций, ролевых игр. Статья фокусируется на последующем развитии четырех компонентов английского языка – аудировании, говорении, чтении и письме и на четырех компетенциях – языковой, лингвистической, социально-культурной и стратегической.*

**Ключевые слова:** англоязычный учебник, средство коммуникации, содержание, цель, разделы, практические занятия, высшее учебное заведение, тексты и упражнения.

**Nesin Yu. M. Analysis of English speaking textbook «English for the financial sector»**

The article analyses the contents of English speaking textbook as effective mean of communication «English for the Financial Sector» of publishing house «Cambridge University Press». Special attention is paid to correspondence of contents of textbook to its aim, purposefulness of usage of mentioned textbook at practical sessions at higher educational establishment. It is made stress on the most successful texts and exercises, placed in the book. The article deals with description of twenty-four units, vocabulary, reading, listening, and language focus, speaking and writing. The author tries to indicate positive role of introduction, emphasizes the objectives of course for business students and people working in the financial industry with an intermediate or upper-intermediate level of English. Given scientific paper specifies pluses and minuses of individual approach, envelops the whole material of textbook and concretizes levels of some tasks. Scientific research examines usage of the most spread tests: asking-answering questions, gap-filling, matching, completing, table-filling, note-taking, labeling, quiz, etc. The article underlines functions of the textbook, necessity of implementation into educational process of following creative tasks for students as working out of portfolios, work in groups, making notes, making up dialogues, organization of discussions, presentations, role-playings. Mentioned article focuses on further development of four components of English language – audition, speaking, reading and writing and four competences – language, linguistic, social-cultural and strategic ones.

Key words: English textbook, mean of communication, contents, purpose, units, practical work, higher educational establishment, texts and exercises.